Andmete esitamine riigi eelarvestrateegia rahastamiskava koostamiseks

RAHANDUSMINISTEERIUMILE 1. JUUNIKS RIIGI EELARVESTRATEEGIA RAHASTAMISKAVA KOOSTAMISEKS ESITATAVAD ANDMED

Valitsemisala lähtub eelarvestrateegia rahastamiskava andmete esitamisel Rahandusministeeriumi poolt etteantud **eelarvevahendite maksimaalsetest mahtudest** ja korrigeerib neid järgnevate muudatustega:

Rahandusministeeriumi kevadisest majandusprognoosist tulenevad või seal arvesse võetud muudatused

- muudatused arvestuslikes kuludes (nt peretoetused, vanemahüvitis, üksi elava pensionäri toetus, eripensionid)
- muudatused maksulistes tuludes (nt sotsiaalmaks, käibemaks, tulumaksud, aktsiisid)
- muudatused edasiantavatest maksutuludest sõltuvates kuludes (nt riiklik pensionikindlustus, ravikindlustus, töötuskindlustusmaks, KOVidele edasiantav tulumaks ja maamaks, EL makse osa tollimaksu laekumisest)
- muudatused kaitsekulu mahus
- muudatused CO2 osakute müügitulu ja selle arvelt tehtavate kulude ja investeeringute prognoosides (valitsemisala parim teadmine tekkepõhistest kulutustest Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud projektidele kogumahtu ületamata, st täpsustades prognoosi aastate vahelises jaotuses)

Lõplikud kevadisest majandusprognoosist tulenevad muudatused või alusandmed eelarvete korrigeerimiseks (makroprognoosi näitajad, sotsiaalmaksujagunemine, maksutulude prognoos) edastab Rahandusministeerium valitsemisalale **5 tööpäeva** jooksul prognoosi fikseerimisest.

KRAPS kulude prognoosi ja RKAS kinnisvarakulude muudatused sisestab Rahandusministeeriumi riigieelarve osakond kevadise majandusprognoosi järgselt riigiüleselt REISi. Valitsemisaladele edastatakse KRAPS indekseerimise ja RKAS kinnisvarakulude muudatused peale Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi valmimist (st summad, mis tulenevad nii kevad- kui ka suveprognoosist kokku).

Muud muudatused

- uuendatud mittemaksuliste tulude prognoos (nt saadud toetused, tulud majandustegevusest, intressi- ja omanikutulud, keskkonnatasud, riigilõivud, saastetasud)
- uuendatud tuludest sõltuvate kulude ja investeeringute prognoos (vastavuses eelnevas punktis toodud prognoosiga)
- uuendatud arvestuslike kulude prognoos osas, mis ei ole seotud majandusprognoosist tulenevate näitajatega (nt kohtute postikulud, riigimaade maamaks ja hooldamise kulud, õigusabi ja alusetu vabaduse võtmise hüvitis, isikut tõendavate dokumentide väljaandmine)
- uuendatud amortisatsiooni (mitterahaliste kulude) prognoos
    - planeerimisel lähtutakse raamatupidamisandmetest ja võetakse arvesse täiendavaid

põhivara soetusi, müüke ja mahakandmisi (kui need on teada).

- juhtumipõhised muudatused kinnisvarakuludes (vt täpsemalt käsiraamatu **peatükist 5.3.5.**)
- muud valitsemisala-sisesed eelarve muudatused
    - piirmääraga vahendeid ei ole lubatud ületada ega vahendeid liikide vahel ümber suunata, va erikokkulepped (nt metoodilised muudatused, kaitsekulu)
- valitsemisalade vahelised eelarve muudatused (sh Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest)
    - Valitsemisalade vahelised eelarve muutmised peavad olema kooskõlastatud ja sisestatud kõikide osapoolte andmetes. Valitsemisala analüütik Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituses peab olema eelarve muutmisest teavitatud.
    - Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest eelarve suunamine valitsemisala eelarvesse saab toimuda juhul, kui tingimused raha eraldamiseks reservist on täidetud (hinnatakse kaasusepõhiselt). Eelarve muutmine peab olema kooskõlastatud valitsemisala analüütikuga Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituses.

Uuendatud tulude ja kulude prognoosid peavad vastama kehtivatele õigusaktidele või vastuvõetud, aga tulevikus kehtima hakkavatele õigusaktidele. Kavandatavaid, kuid vastu võtmata õigusaktidest tulenevaid muudatusi ei tohi rahastamiskava andmetesse planeerida. Sellised muudatused tuleb arvesse võtta Vabariigi Valitsuses meetmena. Näiteks, kui on kavas muuta riigilõivude määrasid või suurendada arvestuslike kulude aluseks olevaid piirmäärasid, siis nendega ei saa arvestada 1. juuniks esitatavas rahastamiskavas kui seadus ei ole veel kehtiv või vastuvõetud. Sellised eelarve mõjud tuleb esitata ülevaates **õigusaktid, mis tuleb enne riigieelarve seaduse eelnõu Riigikogule üle anda**, sh tuues välja nende eelnõudega kaasneva mõju riigieelarvele.

Kui rahastamiskava koostamisel ilmneb, et aastate vahel tuleb eelarve mahtu korrigeerida (kogumahtu muutmata), siis saab selle vajaduse esitada augusti alguseks **aastate vahel eelarve ümber tõstmise taotlusena**. Aastate vahel eelarve ümber tõstmise taotlused viib Rahandusministeerium valitsusse heakskiitmiseks eelarvearutelude ajal. Muudatused rahastamiskava andmetes tehakse valitsuse otsuste järgselt.

RAHANDUSMINISTEERIUMILE 1. JUUNIKS RIIGI EELARVESTRATEEGIA RAHASTAMISKAVA KOOSTAMISEKS ESITATUD ANDMETE PARANDAMINE

Vigade parandused, mida valitsemisala soovib teha esitatud rahastamiskava andmetes peale 1. juunit, peavad olema kooskõlastatud Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituse analüütikuga.

Vigade parandused 1. juuniks uuendatud tulude ja kulude prognoosides, mis mõjutavad eelarve kogumahtu ja mida pole võimalik suveprognoosis arvesse võtta, tehakse ainult Vabariigi Valitsuse meetmeotsustena.

Peale 1. juuni rahastamiskava andmete esitamist selgunud valitsemisala siseste ja vaheliste muudatuste vajadused, mis eelarve kogumahtu ei mõjuta, sisestatakse infosüsteemidesse koos suvise majandusprognoosi muudatustega.

RAHANDUSMINISTEERIUMILE 1. JUUNIKS RIIGI EELARVESTRATEEGIA RAHASTAMISKAVA

KOOSTAMISEKS ESITATUD ANDMETE MUUTMINE

Valitsemisala korrigeerib riigi eelarvestrateegia rahastamiskava koostamiseks esitatud andmeid järgnevate muudatustega:

Rahandusministeeriumi suvisest majandusprognoosist tulenevad või seal arvesse võetud muudatused

- muudatused arvestuslikes kuludes (nt peretoetused, vanemahüvitis, üksi elava pensionäri toetus, eripensionid)
- muudatused maksulistes tuludes (nt sotsiaalmaks, käibemaks, tulumaksud, aktsiisid)
- muudatused edasiantavatest maksutuludest sõltuvates kuludes (nt riiklik pensionikindlustus, ravikindlustus, töötuskindlustusmaks, KOVidele edasiantav tulumaks ja maamaks, EL makse osa tollimaksu laekumisest)
- muudatused mittemaksuliste tuludes (nt saadud toetused, tulud majandustegevusest, intressi- ja omanikutulud, keskkonnatasud, riigilõivud, saastetasud)
- muudatused kaitsekulu mahus
- muudatused Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite mahus
- muudatused kinnisvarakuludes, sh RKAS kinnisvarakuludes (vt täpsemalt käsiraamatu **peatükist 5.3.5.**)
- muudatused KRAPS kulude prognoosis
- muudatused CO2 osakute müügitulu ja selle arvelt tehtavate kulude ja investeeringute prognoosides

Lõplikud suvisest majandusprognoosist tulenevad muudatused või alusandmed eelarvete korrigeerimiseks (makroprognoosi näitajad, sotsiaalmaksu jagunemine, maksutulude prognoos) koos muudatuste infosüsteemi sisestamise tähtajaga edastab Rahandusministeerium valitsemisalale **5 tööpäeva** jooksul prognoosi fikseerimisest.

Vabariigi Valitsuse otsused

Vabariigi Valitsus teeb lõplikud riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamiseks vajalikud otsused hiljemalt septembri keskpaigas. Täpsem kuupäev selgub augustis ja avaldatakse tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu peatükis **Aja- ja tegevuskava**.

Otsustes eristatakse kulu- ja tulumeetmed ning finantseerimistehingutega seotud meetmed. Meetmed ja nende summad (sh käibemaksukulu) saadab Rahandusministeeriumi riigieelarve osakond valitsemisealadele koos andmete infosüsteemidesse sisestamise tähtajaga peale seda kui Vabariigi Valitsus on langetanud lõplikud otsused (või kui Vabariigi Valitsus on andnud loa vahepealsete otsuste kommunikeerimiseks).

Vabariigi Valitsuse otsuste sisestamise ajal ei muudeta tulude ja kulude prognoose, v.a juhul kui Vabariigi Valitsus on konkreetse otsuse teinud. Samuti ei tehta muid muudatusi eelarves, v.a juhul kui need on vead, mida parandatakse. Muud muudatused esitatakse vajadusel Riigikogu lugemiste ajal.

Kõik muudatused valitsemisalade eelarvetes võrreldes riigi eelarvestrateegia sisendina esitatud rahastamiskava andmetega peavad vastama suvise majandusprognoosi muudatustele ja Vabariigi Valitsuse meetmeotsustele. Muid muudatusi ei ole lubatud arvesse võtta (v.a valitsemisalade sisesed ja vahelised muudatused, mis eelarve kogumahtu ei mõjuta).

RIIGIEELARVE EELNÕU MUUTMINE

Riigikogu menetluse ajagraafik oktoobris-detsembris kujuneb vastavalt Riigikogu töögraafikule, täpsustudes augustis-septembris. Seejärel edastab Rahandusministeeriumi riigieelarve osakond valitsemisaladele täpsema vormi ja juhised koos tähtaegadega riigieelarve seaduse eelnõule muudatusettepanekute esitamiseks.

Muudatusettepanekud koos selgitustega esitatakse järgnevaid põhimõtteid arvestades:

- Muudatused esitatakse infosüsteemi eelarveklassifikaatori alusel.
- Iga muudatusettepaneku koondsumma võrdub nulliga. Nullist erinev tulemus esineb ainult juhul, kui tegemist on valitsemisalade vahelise muudatusega.
    - Valitsemisalade vahelised muudatusettepanekud on osapoolte vahel kooskõlastatud. Ühepoolset, teise osapoolega kooskõlastamata muudatusettepanekut ei esitata. Valitsemisala analüütik Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituses peab olema eelarve muutmisest teavitatud.
- Muudatusettepanekud ei sisalda käibemaksu.
- Muudatusena ei saa üldjuhul esitada:
    - arvestuslike kulude suunamist muuks otstarbeks;
    - piirmääraga vahendite muutmist piirmäärata vahenditeks ja vastupidi (riigieelarve seaduse § 32 mõistes).
- Tuludest sõltuvate vahendite muudatusettepanekuid ei esitata, v.a juhul kui need on vead, mida parandatakse. Tuludest sõltuvaid vahendeid on lubatud kasutada vastavalt tulu laekumisele (riigieelarve seadus § 32 lg 2 p 1 ja § 53 lg 5).
- Amortisatsiooni muudatusettepanekuid ei esitata, kuna piirmäärata vahendite prognoose lugemiste vahel ei muudeta.
- Muudatusettepanekute vajadused on põhjendatud.
    - Sõnastusel arvestatakse, et selgitus oleks sobiv esitamiseks Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule (sh arusaadav nendele, kes igapäevaselt selles valdkonnas ei tööta).
    - Selgitus toob välja, mis tingib vajaduse ja võimaluse eelarve ümber suunamiseks ning annab infot, kuidas muudatus mõjutab riigieelarve eelnõus esitatud mahtusid (st kas sellega kaasnevad ümbertõstmised kuludes, investeeringutes või ümbertõstmised kulude ja investeeringute vahel).

Riigieelarve seaduse eelnõu lugemistele esitatavad muudatusettepanekud, millel on pikaajaline mõju ja katteallikas, sisestab valitsemisala infosüsteemi pikaajaliselt. Nt kui valitsemisala sees või valitsemisalade vahel on vaja eelarvet muuta mitme aasta ulatuses või püsivalt. Valitsemisalade vahelised pikaajalise mõjuga muudatusettepanekud peavad olema kooskõlastatud ja kajastatud ühetaoliselt mõlema osapoole andmetes. Rahastamiskavas pikaajaliselt kajastatavatest muudatustest teavitab valitsemisala Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonda muudatusettepanekute esitamisel.

ANDMETE ESITAMINE RIIGI TUGITEENUSTE KESKUSELE EELARVE AVAMISEKS

Peale Riigikogus riigieelarve seaduse vastu võtmist edastab Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalitus **5 tööpäeva** jooksul Riigi Tugiteenuste Keskusele andmed eelarvete sisestamiseks SAPi.

ANDMETE ESITAMINE INFOSÜSTEEMIDES

Infosüsteemides riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve andmete esitamine ning muutmine erinevatel planeerimisprotsessi etappidel on kajastatud tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu peatükis **Andmete esitamine infosüsteemides** ning selle alampeatükkides. Valitsemisalad sisestavad andmed KAISi, Riigikantselei ja põhiseaduslikud institutsioonid sisestavad andmed REISi.

KAIS:

Riigi eelarvestrateegia andmed:

- Rahandusministeeriumile 1. juuniks esitatava riigi eelarvestrateegia rahastamiskava andmed mudeldatakse stsenaariumis *RES_rahastamiskava* ja need hõlmavad:
    - eelarvestrateegia rahastamiskava aluseks olevaid maksimaalseid vahendeid;
    - Rahandusministeeriumi kevadisest majandusprognoosist tulenevaid või seal arvesse võetud muudatusi;
    - eelarvestrateegia rahastamiskavaga seotud valitsemisala muid muudatusi.

  Soovi korral võib valitsemisala fikseerida Rahandusministeeriumiga üle vaadatud maksimaalsete vahendite mahud KAISi stsenaariumis *Eelarve_ plaan* ning esitada muudatused 1. juuniks stsenaariumis *RES_ rahastamiskava.*

- Rahandusministeeriumi suvisest majandusprognoosist tulenevad või seal arvesse võetud muudatused mudeldatakse stsenaariumis *Prognoos_2*. Stsenaariumis Prognoos_2 mudeldatakse ka valitsemisalade sisesed ja vahelised muudatused (eelarve kogumahtu muutmata), mille vajadus on selgunud peale 1. juuni rahastamiskava andmete esitamist.
- Vabariigi Valitsuse otsustest tulenevad muudatused esitatakse stsenaariumis *RE_1_eelnõu_etapp*. Tegemist on Vabariigi Valitsuse tehtud otsustega riigi eelarvestrateegia protsessis, kuid kasutame andmete sisestamiseks KAISis riigieelarve seaduse eelnõu stsenaariumi.

Riigieelarve andmed:

- Aluseks on Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatav konkreetse aasta eelarve, mis esitatakse Riigikogule (stsenaariumid *Eelarve_plaan*, *RES_Rahastamiskava*, *Prognoos_2* ja *RE_1_eelnõu_etapp*).
- Riigikogus tehtavad **II lugemise muudatused** mudeldatakse stsenaariumis *RE_2_eelnõu_etapp*.
- Riigikogus tehtavad **III lugemise muudatused** mudeldatakse stsenaariumis *RE_3_eelnõu_etapp*.
- Peale riigieelarve vastu võtmist Riigikogu poolt viiakse andmed hiljemalt **jaanuari lõpuks** üle stsenaariumisse *Kinnitatud_eelarve*.

REIS:

- Riigieelarve strateegia andmete esitamiseks kasutatakse kategooriat *RES*.
- Riigieelarve andmete esitamiseks kasutatakse kategooriat *RE*.

RAHASTAMISKAVA ESITAMINE PROGRAMMDOKUMENDIS

Rahastamiskava peab olema esitatud ka käsiraamatu **peatüki 4.2.7** kohaselt koostatud

programmdokumendis, mis annab ülevaate, kuidas järgmise nelja aasta jooksul valdkonna arengukavas püstitatud eesmärgid saavutatakse.

Kontakt: Kontakt: RAM Finantstalitus (FT) <ram.kants.epo.ro.ft@fin.ee>

Viimati uuendatud 02.01.2026